

Asia: VN/32455/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyyskassojen tehtävien laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

AKI-liitot ry katsoo, että esitetty uudistus ei tuota riittäviä hyötyjä eikä sitä ole siksi syytä toteuttaa.

AKI-liitot katsoo, että työttömyyskassojen ensisijainen tehtävä on työttömyysetuuksien maksaminen jäsenilleen. Mahdolliset työvoimapalvelut voivat olla vain täydentävää palvelutarjontaa. Vaikka muutoin vastustamme esitystä, pidämme tärkeänä sitä, että palveluiden tarjoaminen on kassalle vapaaehtoista ja palveluun osallistuminen on kassan jäsenelle vapaaehtoista.

Työttömyyskassojen järjestämät työvoimapalvelut esitetään järjestettäväksi yksityisinä työvoimapalveluina, jotka eivät korvaisi julkisia työvoimapalveluja. Kassat järjestäisivät nämä palvelut omalla rahoituksellaan, jolla tällä hetkellä katetaan 5,5 % kassan vastuulla olevista työttömyysmenoista. Tämä on esityksen suurin perustavanlaatuinen ongelma.

Kuten hallituksen esitysluonnoksen vaikutusarvioinneissa (s.13) on todettu, työttömyyskassat voisivat hyötyä uudistuksesta alentuneiden ansiopäivärahamenojen takia mutta eivät palkkahyödyn kautta. Kassat kantaisivat kaikki kustannukset palveluiden lisäämisestä mutta etuuksiin liittyvistä hyödyistä kassat saisivat vain 5,5 %. Tällaisen kannustinloukun luomiseen työttömyyskassoille ei ole minkäänlaisia perusteita.

Mikäli työttömyyskassojen tehtäviä laajennetaan hallituksen esityksessä tarkoitetulla tavalla, on syytä mahdollistaa työvoimapalveluiden järjestäminen työnantajilta ja palkansaajilta kerätyillä työttömyysvakuutusmaksuilla tai muulla julkisella rahoituksella. Parempi vaihtoehto olisi, että työttömyyskassat voisivat julkisella rahoituksella järjestää julkisia työvoimapalveluja, jotka olisivat vaihtoehtoisia työ- ja elinkeinotoimistojen järjestämille julkisille työvoimapalveluille. Tätä mahdollisuutta tulee selvittää jatkovalmistelussa.

Mikäli työttömyyskassojen uudet tehtävät rahoitetaan ainoastaan kassan omilla varoilla, on lakiin kirjattava, että työvoimapalveluihin saadaan käyttää vain uudistuksen voimaantulon jälkeisiä jäsenmaksutuloja, ei tasoitusrahastoon kertyneitä varoja. Aiemmin kassaan kertynyt varallisuus on nimittäin tarkoitettu ainoastaan etuuksiin ja niiden hallinointiin eikä näitä varoja tule käyttää uusiin palveluihin.

Ongelmallista esityksessä on myös se, että yksityisten työvoimapalveluiden rahoitukseen osallistuisivat kaikki kassan jäsenet. Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan rahoitus on järjestettävä yhdenvertaisella tavalla, sillä kyse on julkisilla varoilla järjestettävästä etuudesta. Sen vuoksi jokaisessa kassassa tulee olla mahdollisuus osallistua ainoastaan etuuden rahoittamiseen ilman, että kassan jäsen joutuu vastoin tahtoaan rahoittamaan yksityisiä työvoimapalveluja.

On periaatteellinen ongelma, että julkista etuutta saadakseen joutuisi rahoittamaan yksityisiä työvoimapalveluja. Sen vuoksi kassojen tulee voida tarjota erikseen perustasoista jäsenyyttä, joka oikeuttaisi pelkkään työttömyysetuuteen, ja erikseen laajempaa jäsenyyttä, joka oikeuttaisi työttömyysetuuden lisäksi myös työvoimapalveluihin.

Vaikutusarvioiden perusteella näyttää siltä, että esitetyllä muutoksella ei ole saavutettavissa niitä palvelun tai työllisyyden parantumisen hyötyjä, joita sillä on ajateltu olevan. Vaarana on kassojen jäsenmaksujen kohoaminen vailla merkittävää hyötyä työllisyydessä.

Junni Jussi
AKI-liitot ry